

Postfører Peder Pedersen på Anholt

Med post til Anholt 1885-1912

Af Erik Sørensen

De fleste der har interesseret sig bare en lille smule for postforbindelsen mellem Anholt og fastlandet, har nok på et eller andet tidspunkt stødt på navnet Post Peter.

Denne artikel, er uden på nogen måder at gøre krav på at være fyldestgørende, et forsøg på at tegne et billede af legenden Post Peter og de 27 år, fra august 1885 til august 1912 hvor han besejlede ruten Grenaa - Anholt.

Det hele begyndte med at brevsamlingsstedet på Anholt, der den 1. juli 1860 var oprettet og underlagt Helsingør Postkontor, fra den 1. august 1885 blev underlagt Grenaa Postekspedition, og i den forbindelse blev der i Grenaa Folketidende 17. juli bragt følgende bekendtgørelse:

Bekendtgørelse fra Postekspeditørerne.

Fra den 1ste August d. A., fra hvilket Tidspunkt Anholt Brevsamlingssted vil blive underlagt Grenaa Postekspedition i stedet for Helsingør Postkontor, ophører den hidtil vedligeholdte 2 Gange maanedlige Postforbindelse mellem Helsingør og Anholt, i hvis Sted træder en 1 Gang ugentlig Baadforbindelse mellem Grenaa og Anholt med Afgang, saavidt muligt, fra Anholt hver Tirsdag kl. 7 Formiddag og fra Grenaa hver Torsdag kl. 7 Formiddag.

København, den 15. Juli 1885

Castberg G. Svendsen

Til at besejle ruten mellem Grenaa og Anholt antoges Peder Pedersen, Anholt.

Peder Pedersen (Post Peter), der var søn af husmand og fyrpasser Jacob Pedersen og hustru Ane Kirstine Rasmusdatter, blev født på Anholt 11. december 1857 og døde i en alder af 79 år 3. august 1937 også på Anholt, hvor han ligger begravet. I kirkebogen står han opført som Peder Pedersen, men benævnes alle andre steder, og derfor også her i artiklen som Peter Petersen.

Sammen med hustruen Bodild Johanne født Sørensen havde han datteren Anna Martine Elisabeth Petersen der var født den 8. februar

1884, efter hvem to af hans postbåde var opkaldt. I kirkebogen er faderen opført som fisker Peter Petersen.

Læg mærke til at her er navnet også ændret fra Peder Pedersen til Peter Petersen.

Post Peter med konen Bodild Johanne og naturligvis datteren Anna Martine Elisabeth, der lagde navn til to af postbådene. (foto Grenaa egnsarkiv)

I de 27 år (1885 - 1912), han besejlede ruten, foregik det med fire forskellige både. Hvad den første båd hed, har der førhen hersket en del tvivl om, men ved at studere skibslisterne fra 1885 i Grenaa Avis, fremgår det her med sikkerhed, at det var "De tvende fættere", som også båd nummer to hed.

Båden har formentlig været af en størrelse, der gjorde det muligt at trække båden på land, da havnen på Anholt jo først blev indviet i 1902. Før havnen blev bygget, ankrede postbåden for det meste op ude i Pakhusbugten, og alt. både gods, post og passagerer. blev om lastet til en mindre jolle, der så blev roet så langt ind til land som muligt, hvorefter det så blev båret det sidste stykke.

Fruerne bæres ombord i Pakhusbugten på Anholt. (foto Grenaa egnarkiv)

Utilfredshed med postforbindelsen mellem Anholt og fastlandet

I 1897 kan man i Grenaa Avis læse om en stigende utilfredshed med postforbindelsen mellem øen og fastlandet, der ifølge Grenaa Avis af 9. februar angives til at være hver tirsdag aften efter togets ankomst.

Utilfredsheden gik bl.a. på ønsket om en hyppigere og bekvemmere postforbindelse, hvilket også fremgår af det her viste indlæg i Grenaa avis af tidligere fyrassistent på Anholt Hr. G. Beyer:

Grenaa, d. 8. Januar 1897

Postforbindelsen med Anholt

Fra tidligere Fyrassistent paa Anholt, nu paa Skjoldnæs paa Ærø, Hr. G. Beyer have vi modtaget en Artikel, der dels beklager Manglen af en Havn ved Anholt, men særlig dvæler ved Ønskeligheden af en hyppigere og bekvemmere Postforbindelse med Øen.

Efter hvad der er oplyst vil Anlægget af en Havn ved Anholt imidlertid kræve saa uforholdsmæssigt store Ofre, at det er let forstaaligt, at baade Regering og Rigsdag, paa en Tid, da der fra alle Sider raabes paa Besparelser, har store Betænkeligheder ved at anvende

nogle Millioner paa at imødekomme dette Ønske, og ret beset, vil det maaske være tvivlsomt, om det, der vandtes, vilde staa i nogenlunde Forhold til de store Ofre Foretaget vilde Kræve.

Anderledes forholder det sig, naar der kun er Tale om en hyppigere og, saa vidt mulig bekvemmere Postforbindelse med Øen. Hr. Beyer erkender, at den nuværende Postbaad er et godt Søkib, men anfører, at siden den byggedes er Godstrafikken blevet mange Gange fordoblet.

Der er – meddeler Hr. B. – I Vinterens Løb ført Forhandlinger om denne Sag, og der er nu til Generaldirektoratet indgivet et Andragende om at faa Post 2 Gange ugentlig og om Anskaffelse af en Baad paa 32 Tons, 51 Fod lang og 17 Fod bred, med særskildt Dame- og Herrekahyt. Vi kunne slutte os til Ønsket om, at dette som det forekommer os, ikke ubeskedne Forlangende maa findes tilstrækkelig Imødekommen hos vedk. Autoriteter.

Postbåden "De to fætttere" (2)

(foto fra bogen Anholt- Øens postale og trafikale udvikling fra 1785-2017)

Debatten om en forbedret forbindelse mellem øen og fastlandet fortsætter og den 31. maj samme år bringer Grenaa Folketidende også et indlæg

der er underskrevet "*En Anholtgjæst*" og under overskriften:

Post- og Passagerbefordringen til og fra Anholt

For nogen tid side androg Anholt Sogneraad paa beboernes og tilrejsende Gjæsters Vegne hos Generaldirektoratet for Postvæsenet om Udvidelse og Forbedring af den nuværende Post- og Passagerfart mellem Grenaa og Anholt.

Udvidelsen skulle gaa ud paa en hyppigere Forbindelse, end der hidtil har fundet Sted, dog kun for Tidsrummet fra 1ste April til 1ste Oktober. Post har nemlig hidtil kun været ført til og fra Anholt en Gang om Ugen, hvorimod man nu, saavel af Hensyn til selve Posten som til Passagerer frem og tilbage paa Ruten ønsker Forbindelsen begge Veje to Gange om Ugen i Løbet af Forraar og Sommer.

Forbedringen skulle gaa ud paa Tilvejbringelsen af en større og mere tidssvarende indrettet Passagerfartøj end det, der nu udfører Forbindelsen. Dette Fartøj er nemlig kun meget lille og kan som en naturlig Følge heraf ikke indholde megen Plads til Kahytter. Foruden Styrmændens og Matrosens fælles Lukaf haves kun en lille, meget indskrænket Kahyt, der er fælles for Passagerer af begge Kjøen, og som med sine to Køjer tillige skal tjene som Kahyt for Kaptejnen paa Fartøjet. — De Bekvemmeligheder, der her kunne bydes de rejsende, ere da ogsaa af en saa højest primitiv Beskaffenhed, at hvis man træffer at faa Kvindelige Medrejsende, og Opholdet om Bord trækker sig i dagevis, f. Ex. Med Modvind og daarligt Vejr, da er Rejsen mellem Grenaa og Anholt, hvilken Vejtlængde efter Sigende skal være 7 á 8 Mil, udmærket skikket til atter at falde til Live og bringe i friskt Minde vore Bedsteforældres Fortællinger om deres i sin Tid oplevede, mere eller mindre intime og dito delikate Eventyr paa deres Rejser med Færgemakken over Storebælt for et halvt Aarhundrede siden.

Takket være Kaptejnens og i det hele taget Besætningens mønsterværdige Omsorg for Passageren mildnes der fra den Kant det mest mulige paa de naturlige Mangler, og det gaar derfor efter Omstændighederne nogenlunde an for de mandlige Rejsende; men det er let at indse at for enhver ærbar Kvinde, være sig gift eller ugift, maa et Ophold om Bord i en lille Fælleskahyt i flere Døgn, selv bortset fra Søsye og øvrige eventuelle Besværligheder, i andre Henseender absolut være af en højst pinlig Karakter, foruden med den yderste Selv-

overvindelse og Brud paa alt, hvad der heder Blufærdighedsfølelse og Etikette.

Naar man har praktiseret som midlertidig Beboer paa Øen, borte fra Familien og Forretning samt prøvet adskillige Rejser frem og tilbage med dette lille Postfartøj, maa man finde det forunderligt, at et Ønske om en Forbedring af Forholdene paa dette Omraade ikke tidligere er fremsat for Autoriteterne, men dog saa meget mere forunderligt forekommer det, naar det nu forlyder, at Postmesteren skal have stillet sig afoisende overfor det nu i Andragenet udtalte, som det synes i Virkeligheden yderst rimelige og beskedne Ønske.

Man vil endnu have i friskt Minde, at Jyderne satte sig i Bevægelse for at søge forbedret Toggangen i Jylland, fordi den trods de forholdsvis hyppige Jærnbanetog kun kunde bringe dem Post syd fra i Hænde en Gang i Døgnet, medens man ønskede den to Gange ligesom andre steder i Landet. I Sammenligning hermed er man paa Anholt ganske overordentlig beskeden, i det man der vil være glad ved blot i det ene halvaar at faa Posten tilført samt faa Lejlighed til Rejse fra og til Øen to gange om Ugen og derefter i det andet Halvaar taalmodig nøjes med ligesom hidtil kun højst en Forbindelse om Ugen.

Der nærmer sig nu atter en Tid da adskillige, baade feminine og masculine Sommerrejsende fra de travle og støjende Steder i Landet netop paa grund af Øens afsides Beliggenhed, den ejendommelige fredelige og friske Natur kunne ønske at rejsen til Anholt for under en Reconvalescens eller i anden Anledning at tage Ophold der i et begrænset Tidsrum, og det er derfor at Haab, som alle disse paagældende ville dele, at Postbestyrelsen vi stille sig velvillig overfor Beboernes tilsyneladende berettigede Ønske og fremskynde Opfyldelsen heraf snarest mulig.

En Anholt gjæst

Om det var ytringerne i aviserne eller henvendelserne til Generaldirektoratet for Postvæsenet vides ikke; men sikkert er det i hvert fald, at den 22. november 1897 kunne man i Grenaa Avis læse følgende lille opslag:

Postforbindelsen med Anholt

Fra 1. April n. A. bliver en 2 Gange ugentlig Postforbindelse mellem Anholt og Grenaa. Den i sin Tid her i Bladet projekterede 30 Tons Baad vil snart blive paabe-

gyndt og være klar til Aflevering i Juni Maaned. og i avisens erindringsliste 10. maj 1898 ses at Postbåden til Anholt afgår fra Grenaa onsdag og lørdag kl. 10 formiddag og fra Anholt mandag og torsdag kl. 4 eftermiddag.

Grenaa, den 2. December 1897.

Poststruten Grenaa—Anholt. Om Bygning af det til Besørgelse af den udvidede Postfart mellem Grenaa og Anholt bestemte nye Fartøj er der nu truffet Overenskomst. Fartøjet skal for Postfører Petersens Regning bygges af samme Bygmester som den nuværende Postbaad, og forøvrigt flere her hjemmehørende velsejlende Fiskerfartøjer, nemlig Skibsbygmester Koefod af Faxe Ladeplads. Det faar en Totaldrægtighed af c. 32 Tons og indrettes med Separatkahytter, samt alle fornødne Bekvemmeligheder, baade for det rejsende Publikum og for Skibets Besætning. Agter i Skibet indrettes en med 8 a 9 Sovepladser forsynet rummelig Damekahyt samt en Kahyt til Føreren, og forude indrettes en Herrekahyt med 4 Sovepladser, og endelig et Lufat til Mandstabet. Midt i Skibet bliver et Lastrum til Post-, Rejse- og Fragtgods.

Fartøjet, der skal rigges efter det i Fiskerkutterne anvendte praktiske Galeasesystem, skal i fuld sejlfærdig Stand, og forsynet med alt Inventarium, leveres færdigt i Løbet af Foråret 1898.

Grenaa Avis den 2. december 1897

Bestilling af en ny postbåd

Og allerede 2. december 1897 skriver samme avis, under overskrifter:

Poststruten Grenaa – Anholt

Om Bygningen af det til Besørgelsen af den udvidede Postfart mellem Grenaa og Anholt bestemte nye Fartøj er der nu truffet Overenskomst. Fartøjet skal for Postfører Petersens Regning bygges af samme Bygmester som den nuværende Postbåd, og for øvrigt flere her hjemmehørende velsejlende Fiskefartøjer, nemlig Skibsbygmester Koefod af Faxe Ladeplads. Det faar en Totalbæredygtighed af c. 32 Tons og indrettes med Separat kahytter, samt alle fornødne Bekvemmeligheder, baade for det rejsende Publikum og for

Skibets Besætning. Agter i Skibet indrettes en med 8 a 9 Sovepladser forsynet rummelig Damekahyt samt en Kahyt til Føreren, og forude indrettes en Herrekahyt med 4 Sovepladser. Midt i Skibet bliver et Lastrum til Post-, Rejse- og Fragtgods.

Fartøjet, der skal rigges efter det i Fiskerkutterne anvendte praktiske Galeasesystem, skal i fuld sejlfærdig Stand, og forsynet med Inventarium, leveres færdig i Løbet af Foråret 1898.

Den 15. august 1898 anløb den nye postbåd "Anna Elisabeth" Grenaa havn for første gang, og 17. august sejlede den sin første tur på ruten Grenaa - Anholt.

"Anna Elisabeth" (1) (foto Grenaa egsarkiv)

Grenaa Avis bragte den tirsdag 16. august 1898 en længere beskrivelse af modtagelsen af den nye postbåd:

Grenaa – Anholt

I Søndags Aftes ankom her i Havnen den for Postforbindelsen paa Anholt bestemte Postbaad.

Skiber, der er en prægtig skude, er døbt "Anna Elisabeth" og opkaldt efter Førerens Datter, er 32 Bruttotons og 20 Rettotons drægtig og helt bygget af Eg: det er Kutterrigget og en ganske udmærket Sejler. Indenbords findes agter en nydelig udstyret Salon med Plads til en Snes Passagerer og for i Skibet er Mandskabets Kahyt og Køjer. "Anna Elisabeth" er bygget af Skibsbygger Kofoed, Faxe Ladeplads. Rigningen er berejst af Jacob Holm & Sønner og Sejlmager Halme, Ringkjøbing Falster, har syet Sejlene.

Skibet gør i det et meget solidt og godt Indtryk og er i alle Maader vel udhalet.

En Passager paa Postbaaden paa Turen hertil skriver under Mærket "Fax":

Lørdag Middag d. 13. kl. 12 forlod vi Faxe Ladeplads for en frisk Østenvind, men i en uhyggelig tyk Taage, hvilken Omstændighed bevægede Skibets Fører til at tage Lods om Bord til København, desuden var et Par Damer og et Par Herre med, som om Aftenen Kl. 8 landsattes fra Københavns Rhed hvor der opankredes for Natten.

Vi maatte altsaa krydse os op gennem Præstøbugt, hvad der ikke var morsomt i dette uhyggelige Vejer, hend paa Eftermiddagen flader Vejret imidlertid, men samtidig blæste det op til en halv Storm, saa at vi gennem Køgebugt fik at se, hvad Skibet egentlig kan taale af Sejl og Sø. Og vi fik mærke, hvor stødt og godt det arbejder sig gennem Vandet, thi vi havde ikke Spor af Søsuge om Bord. Enhver der ikke ligesom bliver syg af at lugte Søen, skal det anbefales, hvis den eller de da i øvrigt har Lyst til at sejle, at benytte denne prægtige Lejlighed til Anholtturen. Og naar nu først Anholt faar Havn og Landingsforhold bliver bekvemmere, et det at haabe at Skibet vil blive benyttet ogsaa af Turister efter en større Maalestok, da Anholt jo har fine Ejendommeligheder, og man der ogsaa kan udhøve en Tid fra det daglige Livs Møje og Besvær.

Søndag Morgen den 14. Kl. 5½ lettede vi fra Københavns Rhed for en let Sydøstbrise og stod Sundet ud, nydende det dejlige Syn af den sjællandske Kyst med dens skovklædte og villabedækkede Skrånter, men desværre løjede Vinden af, saa vi først fik Hesseløen henved Kl. 8, men saa blæste det pludselig op og hjemad gik det i en fart, hvad man af det anførte kan slutte sig til.

Endelig gør Skibets Fører, Hr. Petersen, Indtrykket af at være en resolut og dygtig Sømand, i hvis Haand man godt for en Gangs Skyld eller to kan betro sit Liv; dertil er han gemytlig, har en Stewart om Bord, der gør sit bedste, når der skal skaffes, saa Opholdet om Bord er paa en Sommertur, selv om den paa Grund af indtrækkende Omstændigheder skulle være nogle Dage, meget behagelig, og, hvis man ofte vil benytte Lejligheden, nervestyrkende.

Vi vil nu Ønske Hr. Postfører Petersen rigtig megen Lykke med sit nye Fartøj, ønske at de Forhaabninger, han stiller til det, ikke maa blive skuffede.

Vi vil ønske for ham og hans, at dette i meget høj grad forbedrede befordringsmiddel rigtig maa lønne

ham for hvad han foreløbig har maatte lægge ud til, skal vi sige:

den nye Postforbindelse mellem Grenaa og Anholt.

I Morgen Formiddag Kl. 10 fører Hr. Petersen "Anna Elisabeth" for første gang over til Anholt.

Anholt får både ny havn og ny Postbåd igen i 1902

Samtidig med at man på Anholt i 1902 indviede Øens nye havn, kunne man også den 1. august i Grenaa Folketidende læse at Øen også igen fik en ny postbåd til sejladsen mellem Grenaa og Anholt:

"Anna Elisabeth" (2) anløb Grenaa havn første gang den 1. august 1902. (foto fra bogen Anholt- Øens postale og trafikale udvikling fra 1785-2017)

Grenaa – Anholt

Om nogle dage indvies den kostbare Havn ved Anholt – den skulle efter første Bestemmelse havde været indviet i dag – og i Nat indkom i Grenaa den nye Postbaad, som skal besørge Forbindelsen mellem Grenaa og Anholt. Postfører Petersen som nu i mange Aar har besørget Forbindelsen og allerede tre Gange før har maatte skifte Baad for at følge med Tiden, har ment at naar Øen nu fik en ny Havn, burde den ogsaa have en tilsvarende Postbaad.

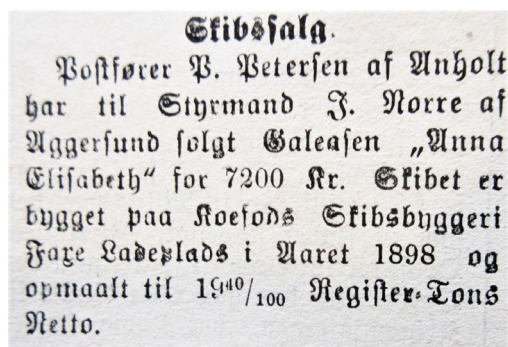
Den nye Baad, som er bygget paa Kofoeds Wærft ved Fakse Ladeplads, er kun lidet større end den gamle – den er 34½ Tons medens den gamle var 33 Tons – men den er langt bedre udstyret. For det første er Baaden indrettet med Motor og Hjælpekrue, saaledes at den i Windstille og Modvind ikke behøver at afvente Forandring i Vejret, men tværtimod kan klare sin Forbindelse med Fart af 6 Mil i Timen.

Foruden det meget betydelige Fremskridt er der endvidere ved Bygningen af den nye Baad taget overvejende Hensyn til Passagerernes Bekvemmelighed, idet der er indrettet to rummelige og elegante Kahytter med Sovepladser. Agter ved Roret er der indrettet Omstyringsapparat og Stoppeapparat, som kan betjenes af Rorgængerer fra hans Plads. Her findes ogsaa Postførerens Kahyt, medens Passagererkahyten og Folkenes Lukaf ligger foran.

Baaden er hækbygget og galeaserigget og Maskinen, som er paa 20 Hestes Kraft, er leveret af Fabrikken "Dan" i København.

Under de nye Forhold vil man have Glæde af at tage et Par Dage paa Lysttur til Anholt.

og den 7. marts 1903 bringer Grenaa Avis en lille notits under overskriften "Skibssalg" om at Post Peter har solgt "Anna Elisabeth" (1)

Grenaa avis den 7/3 1903

Skibssalg

Postfører P. Petersen af Anholt har til Styrmand J. Norre af Aggersund solgt galeasen "Anna Elisabeth" for 7200 kr. Skibet er bygget paa Koefods Skibsbyggeri Faxe Ladeplads i Aaret 1898 og opmaalt til 19 40/100 Register-Tons Netto

Fra tiden med det første skib var forholdene ombord nu således forbedrede betydelig og sejltiden nu bragt væsentligt ned, fra undertiden omkring et døgn og til tre til fire timer.

Allerede inden Post Peter i august 1898 fik leveret den første "Anna Elisabeth", var ruten blevet udvidet fra en til to sejladser om ugen, med afgang fra Grenaa onsdag og lørdag og fra Anholt mandag og torsdag.

Om vinteren boede Post Peter i Grenaa

Post Peter havde sin faste bopæl på Anholt, hvor han ejede et hus, men på grund af de dårlige landingsforhold på Anholt, før indvielsen af havnen i 1902, boede han og familien i vintermånederne i en lejlighed ved Grenaa Havn, hvor datteren Anna Elisabeth gik da i Havnevejens Skole i Grenaa.

Når Post Peter lå i havn i Grenaa holdt han til i Johansens Restaurant på hjørnet af Strandgade og Havneplads, og her vidste man både på Anholt og i Grenaa at man som regel kunne få fat i ham, hvis man havde brug for hans hjælp til at få forrettet nogle ærinder.

Her ses Post Peter siddende uden for Johansens Restaurant sammen med sagfører A. Andersen (manden i midten) (foto Grenaa egnsarkiv)

Så hvis der f.eks. med jernbanen var ankommet gods, der skulle videre til Anholt, så blev der fra stationen sendt et brevkort med modtagerens navn på Anholt og co. adresse til Postfører Peder-sen, Grenaa Havn. Så afhentede Post Peter godset på stationen og tog det med til Anholt.

BREV-KORT.

(Paa denne Side skrives kun Adressen.)

54. Hoffmann Hansen & Co
Anholt
Vr Postfører Petersen
Havnen

Brevkort sendt fra Grenaa Jernbanestation den 10/11 1901 ang. 48 stk. tømmer som er ankommet til Hoffmann Hansen og Co, Anholt. Brevkortet er adresseret til Postfører Petersen, Havnen. Hoffman Petersen og Co var det firma, der stod for havnebyggeriet på Anholt

Post Peter sørgede også for mange andre af Anholtens fornødenheder og gøremål på fastlandet, medens han lå i havn i Grenaa.

Undertiden hændte det jo også, at der opstod mangel på fornødenheder på øen, efter at postbåden var afsejlet mod Grenaa.

I sådanne tilfælde telegraferede man til telegrafstationen i Grenaa, og telegrammet blev så af postvæsenet bragt fra Grenaa telegrafstation, der lå i forbindelse med posthuset og ned til Johansens Restaurant på Havnen, hvor Post Peter modtog det og sørgede for, at de manglende fornødenheder inden afsejlingen blev bragt om bord og kom med til Anholt.

Et andet sted kan man læse at Post Peter også en gang fik et telegram med besked om at han skulle købe en ny damehat med hjem til en af øens beboere.

Post Peters 20-års jubilæum

Den 4. august 1905 kunne Post Peter fejre 20-års

jubilæum som postfører på ruten Anholt – Grenaa, og i denne anledning skrev Grenaa Folketidende:

Anholt – Grenaa

Det er i dag 20 Aar siden, der oprettedes Postforbindelse mellem Anholt og Grenaa, idet Posten første Gang afgik fra Anholt til Grenaa d. 4. August 1885. Føreren, Hr. Kaptajn Petersen, anskaffede den Gang et Postskib; men han har i de 20 Aar, alt som Tiden og Forholdene udviklede sig, i alt anskaffet 4 Postfartøjer. Det nuværende Skib, der er en god Sejler og smukt udstyret, er 34 Tons drægtig og forsynet med en 20 Hestes Petroleumsmotormaskine.

I 16 aar sejlede Føreren fra den aabne Kyst paa Anholt og havde slem Dravat under Øens farlige Kystforhold med at ilandsætte og modtage Post, Gods og Passagerer, der sædvanlig bares til og fra Børde, ja mange Gange maatte han ligge 1 å 2 Dage under Storm og høj Sø uden at faa Forbindelse med Øen. Nu har Anholt derimod en tidssvarende, fortrinlig Havn, der kan besejles under alle Vindforhold, hvilket er en

Telegram sendt fra Anholt den 9/7 1901 til Grenaa telegrafstation, hvorfra det er sendt videre som lokalbrev til Postfører Petersen, Havnen Grenaa. Teksten i telegrammet er: Bedes medtage Kartoffler har ingen. Bjørn

iøjnefaldende Lettelse for Føreren og hans Mandskab, og en Behagelighed for Passagererne.

Det bør fremhæves, at Kaptajn Petersen i løbet af de 20 Aar i vide Kredse har vundet sig mange Venner ved sin elskværdige, bramfri Optræden og ved den Omhu, hvormed han som Fører stedse, søger at gøre Rejsen saa behagelig som mulig for Passagererne.

Vi ønsker derfor Hr. Kaptajn Petersen al mulig Held og Lykke i Fremtiden som Postfører for Ruten Anholt-Grenaa.

Uro omkring postforbindelsen til Anholt

I 1906 begynder uroen omkring postforbindelsen til Anholt og om at få den flyttet til København i stedet for Grenaa.

Fortsættes

Postfører Peder Pedersen på Anholt (2)

Uro omkring øens postforbindelse

Af Erik Sørensen

Den spirende uro begyndte rent faktisk allerede i 1905, altså samme år som Post Peter fejrede sit 20-år jubilæum som postfører på ruten Grenaa – Anholt. Da en gruppe fiskere med fartøjer der var hjemmehørende på Anholt, den 31. august 1905 havde indsendt et forslag til indenrigsministeriet, om af få en regelmæssig postforbindelse mellem Anholt og København. En henvendelse der tilsyneladende ikke vækker større opsigt, da den hverken omtales i byens aviser, eller har været behandlet i Grenaa byråd.

Men i begyndelsen af januar 1906 begyndte tingene at tage fart, da det rygtedes, at der på Anholt var kræfter der ønskede at få postforbindelsen lagt om til Anholt – København i stedet for den nuværende Anholt – Grenaa.

Det var fiskeeksportør Peter H. Brammer fra Lynæs, der allerede i 1904 havde haft planer om oprettelsen af en rute mellem Anholt og Hundested, der nu igen her i 1906 var initiativtager til et forslag om omlægningen af postruten Anholt – Grenaa, til en to gange ugentlig forbindelse Anholt – København og samtidig bibeholde forbindelsen med Grenaa to gange ugentlig. Fiskeeksportør Peter H. Brammer var allerede i 1902 begyndt at opkøbe fisk på Anholt, og sejle dem til Grenaa hvorfra de med DSB sendtes videre til Tyskland.

I et referat fra Grenaa Håndværkerforenings møde kan man i Grenaa Folketidende den 5. januar 1906 læse følgende:

Anholt-Grenaa

Ved Haandværkerforeningens Møde i Aftes gjorde Tømmerm. A. Bilde opmærksom paa, at der er Planer oppe om at anlægge en Rute Anholt – København i stedet for Anholt – Grenaa da en saadan Ordning vil være til Skade for Grenaa, henstillede han, at der fra Byens Side gøres Skridt til den gamle Rutes Opretholdelse.

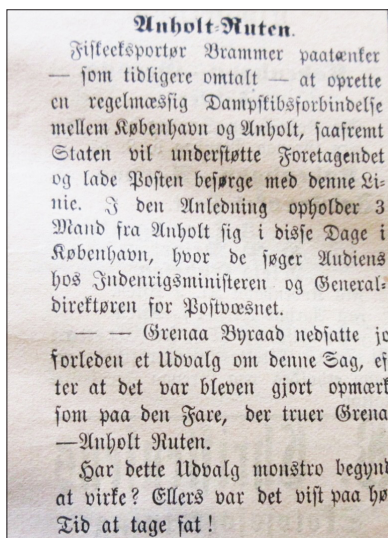
Kbm. K. Petersen oplyste imidlertid, at Byraadet havde haft Sagen til Behandling og nedsat et Udvalg til at foretage det videre fornødne.

I "Vedtægter og forhandlinger vedrørende Grenaa Kjøbstads kommunale Styrelse" kan man da også som punkt 7 den 6. januar 1906 læse, at der fra Postfører Petersen til styrelsen er indsendt følgende indstilling:

7. Henstilling fra Postfører Petersen om at foretage Skridt i Anledning af, at beboerne paa Anholt paatænker at faa indrettet en direkte Dampskibsforbindelse med København hvorved Forbindelsen med Grenaa vil ophøre.

Det vedtoges at nedsætte et Udvalg for at affatte en Henvendelse til Ministeriet og Postdirektoratet mod den der projekterede Forandring, hvortil valgtes Formand. Edv. Hansen og Karl Petersen.

Og allerede d. 11. januar 1906 kunne man i samme avis under overskrifter Anholt Ruten læse følgende:

Grenaa Folketidende den 11. januar 1906

Anholt Ruten

Fiskeeksportør Brammer paatænker - som tidligere omtalt - at oprette en regelmæssig Dampskibsforbindelse mellem København og Anholt, saafremt Staten

vil understøtte Foretagendet og lade Posten besørge med denne Linie. I den Anledning opholder 3 Mand fra Anholt sig i disse Dage i København, hvor de søger Audiens hos Indenrigsministeren og Generaldirektøren for Postvæsenet.

---Grenaa Byraad nedsatte jo forleden et udvalg om denne Sag, efter at det var bleven gjort opmærksom paa denne Fare, der truer Grenaa – Anholt Ruten.

Har dette udvalg monstro begyndt at virke? Ellers var det vist paa høje Tide at tage fat!

At Grenaa byråd hurtigt har handlet på sagen kan, uden at det har været mig muligt har finde selve henvendelsen, ses i "Byrådets korrespondance", at byrådet til både Randers Amt, Generalpostdirektionen og Folketingsmand Pedersen Nyskov (Niels Pedersen-Nyskov var valgt for venstre i Grenaa kredsen), allerede den 12. januar 1906, har rettet en henvendelse hvori der henvises til en afskrift af byrådets henvendelse til indenrigsministeriet af 11. januar 1906 angående "Postforbindelsen mellem Grenaa og Anholt".

Den 30. januar bringer Grenaa Avis et længere stykke om bestræbelserne for etableringen af den nye forbindelse under overskriften:

Grenaa – Anholt forbindelsen

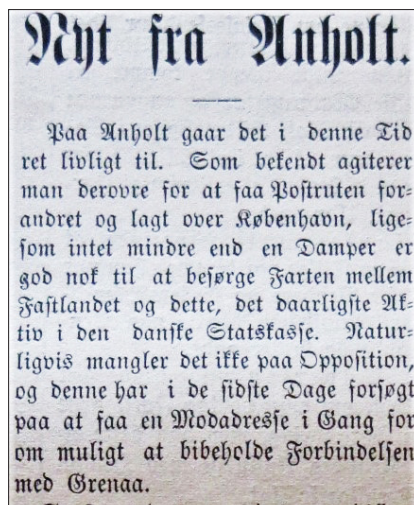
Fiskehandler Brammer, Lynæs som imod Fiske-
riforeningens og Fiskehandlerens Ønske har fået
ministeriel Tilladelse til at afholde Fiskeauktion i
den nybyggede Fiskehal ved det nye kgl. Bibliotek i
København, arbejder som meddelt sammen med nogle
Anholtboere paa at oprettet en Postrute Anholt –
København med Statssubvention, hvorefter Postruten
Grenaa – Anholt skulle nedlægges; der er nemlig
nogle, der ikke er tilfredse med denne Rute, skønt der
Aar for Aar er gjort betydeligt for at gøre Forbin-
delsen saa tidssvarende som muligt. Postbaaden der
besørger den just ikke overvældende Trafik, er et vel
indrettet og hurtigsejlende Fartøj, der drives ved Mo-
torkraft saa man ikke – som i tidligere Tid – behøver
at frygte for at opholde sig 70 Timer mellem Grenaa
og Anholt; det gøres nu paa faa Timer.

At Anholt ligger i den hærverende Jurisdiktion og
Udskrivningskreds og derfor paa forskellig Maade
er knyttet hertil, at Vejen til København er 3 Gange
saa lang som Vejen til Grenaa, og at Postforbindelsen

vil blive langt kostbarere for Staten at etablere over
København, synes man ikke at tage Hensyn til.
Sandsynligheden taler ikke for, at Hr. Brammer skal
faa Held med sine Bestræbelser; Man sætter sin
lid til, at de fleste Anholtfiskere nødig vil undvære
Grenaa-ruten, der fører deres Fisk hurtigt til Ham-
burg og Altona.

Fra Generaldirektoratet for Postvæsenet er der end-
videre kommet Anmodning om fra i morgen, den 1.
Februar, at besørge Posten 2 Gange om Ugen, ogsaa i
Vinterhalvaaret i Stedet for som tidligere 1 Gang. Og
det lyder ikke meget troligt, at en Rute, der saaledes
forberedes, om nogle Maaneder skal nedlægges.

Det livlige skriveri om Anholt forbindelsen er
her i begyndelsen af 1906 godt stof for aviserne,
saledes bringer ogsaa Grenaa Folketidende den
10. februar ogsaa et længer indlæg under over-
skriften:

Grenaa Folketidende 10. februar 1906

Nyt fra Anholt

Paa Anholt gaar det i denne Tid ret livligt til. Som
bekendt agiterer man derved for at faa Postruten
forandret og lagt over København, ligesom intet min-
dre end en Damper er godt nok til at besørge Farten
mellem Fastlandet og dette, det daarligste Aktive i
den danske Statskasse. Naturligvis mangler det ikke
paa Opposition og denne har i de sidste dage forsøgt
paa at faa en Modadresse i Gang for om muligt at
bibeholde Forbindelsen med Grenaa.

Saasart det rygtedes, var d'Hrr. Ledere for Dampskibsforbindelsen ikke sene med at kalde Befolkningen sammen til Møde, inden det endnu var lykkedes at faa ret mange Underskrifter paa Modadressen. Mødet holdtes i "Nordre Kro", og der gik det livligt til. Taler efter Taler optraadte baade for og imod, men efter et bevæget Møde lod Størsteparten af de Tilstedeværende sig overtale til at skrive paa, hvad der nærmest maa kaldes en "Nødadresse" i hvilken man udtalte, at det var Befolkningens Hensigt at fastholde deres Forlangende om en Forbindelse med Hovedstaden selvom en Adresse for Bibeholdelsen af den gamle Rute skulle fremkomme fra et Mindretal paa Øen.

Selv om Anholterne denne gang har svigtet deres Valgsprog "Anholt for Anholterne", saa kan man dog distigt sige, at Stemningen paa Øen langt fra er overvejende for den nye Forbindelse, thi mange lod sig trods deres indre Overbevisning lokke af de anvendte Talemaader, og Tviolerne fik ikke Lov at forlade Lokalet, før de havde skrevet under.

Oppositionen har dog langt fra tabt Mødet, men siger som Napoleon: Et Slag er tabt, men der er Tid til at vinde et nyt". Der vil nu paa forskellig maade blive gjort Anstrængelser for at bibeholde den gamle Rute, og alt vil blive sat ind paa at beholde Hr. Postfører Petersen, saa at han endnu i mange Aar maa vedblive at sejle paa Ruten Grenaa – Anholt til Gavn og Glæde for Beboerne paa den lille Kattegatø.

Og at oppositionens kamp i sidste ende endte med at bære frugt kan ses i "**Vedtægter og forhandlinger vedrørende Grenaa Kjøbstads kommunale Styrelse**", hvor der i et referat fra byrådsmødet den 5. april 1906, som punkt 1. står:

1. Skrv. Fra Indenrigsministeriet som Svar paa Byraadets Henvendelse af 11. Januer d. A., hvorefter det ikke for Tiden skal gøres Forandring i Øen Anholt's Postforbindelse.

Til Efterretning.

Med indenrigsministeriets svar til Grenaa Byråd sluttede den første "krig" om postforbindelsen Grenaa – Anholt og med at Post Peter fortsatte med at besejle ruten Anholt- Grenaa.

Uroen omkring postforbindelsen til Anholt blusser op igen i 1908

I forhold til 1906 så var 1907 tilsyneladende et år hvor der var ro omkring postforbindelsen mellem Grenaa og Anholt, da hverken byens aviser tilsyneladende finder noget af interesse at skrive om og heller ikke i Grenaa byråd er postforbindelsen på noget tidspunkt på dagsordenen.

Men her i begyndelsen af 1908 blusser sagen op igen, da Grenaa Folketidende den 14. januar i rubrikken "Fra Læserkredsen" skriver:

København – Anholt – Skagen

Man vil erindre, at en Grosserer Brammer i København for nogen Tid siden arbejdede paa at faa en fast Dampskibsforbindelse i Gang mellem København og Anholt og søgte Subvention for Besørgelsen af Posten, der nu udgaar fra Grenaa.

Nu er der Planer oppe i lignende retning. Paa et Møde i Skagen i Aftes var der nemlig - meddeler Ritzau-telegram - udelte Stemning for en fast Dampskibsforbindelse København - Anholt – Skagen, og saasart Planen kan Realiseres, vil Grosserer Brammers Damptrawler "Dania" foreløbig blive sat i Gang paa ruten.

Det vil sikkert være nødvendigt, at Grenaa – ligesom sidst, da Sagen var paa Banen – sætter sig i Bevægelse for at varetage Byens Interesser i Anholt spørgsmaalet.

Grenaa Byråd handlede hurtigt på sagen, og allerede den 21. januar var sagen på Grenaa Byråds dagsordenen og i "**Vedtægter og forhandlinger vedrørende Grenaa Kjøbstads kommunale Styrelse**" kan man som punkt 6 på dagsordenen læse.

Ruten Anholt – Grenaa

I Anledning af en fremkommen Meddelelse om, at det agiteres for Indretningen af en Dampskibsrute Skagen – Anholt – København, der skulle støttes ved den Subvention, som hidtil er ydet Postforbindelsen Grenaa – Anholt, hvorved denne vilde falde bort, vedtoges det at indsende en Henvendelse til Generalpostdirektoratet, hvori under Henviisning til den for et Par aar siden herfra skete Henvendelse, andrages om, at den nuværende Rute Grenaa – Anholt maa forblive bestaaende.

Og den 14. februar 1908 sender byrådet en skrivelse til Generaldirektoratet for Post og Befordringsvæsenet med følgende ordlyd:

Den 14. februar 1908.

Der er til undertegnende Byraad fremkommen en Meddelelse om, at der arbejdes paa oprettelsen af en Dampskibsforbindelse mellem Skagen – Anholt – København, hvortil man søger Støtte hos Staten idet man vil paaregne den Subvention som for Tiden ydes til Postforbindelsen Grenaa – Anholt, herved vilde den sidstnævnte Forbindelse falde bort, da den ikke kan bestaa uden Statens Hjælp.

I Anledning heraf tillader Byraadet sig under Henviisning til den fra Borgmesterkontoret under 12. Januar 1906 til Generaldirektoratet skete Henvendelse, at andrage Direktoratets Medvirken til at den nuværende Forbindelse maa blive bibeholdt.

En lignende skrivelse og med nogenlunde samme ordlyd blev samme dato også sendtes til indenrigsministeriet og folketingsmand Niels Pedersen-Nyskov, og sammen med en henvendelse fra en kreds af handlende i Grenaa, der nødig ville undvære handlen med Anholt, satte det tilsyneladende i første omgang en stopper for planerne, og den 22. april 1908 kunne man så i Grenaa Folketidende i et referat fra byrådsmødet læse følgende:

Udenfor dagsordenen forelaa fra Indenrigsministeriet en Meddelelse om, at der ikke til Ministeriet var indkommet nogen Andragende om Postforbindelse over København i Stedet over Grenaa.

Det Selskab det vil etablere Dampskibsfart Skagen – Anholt – København, har altsaa ikke gentaget Forsøget paa at drage Postruten bort fra Grenaa.

Anholt Sogneråd gør et nyt forsøg i 1909

Den 21. marts 1909 ansøger Anholt Sogneråd, på baggrund af en folkeafstemning på øen, generaldirektoratet om at få en postforbindelse til København i stedet for den nuværende forbindelse til Grenaa, og i et brev af 13. maj 1909 anbefaler amtmanden i Randers generaldirektoratet at postruten omlægges til København – Anholt – Skagen.

Dampskibsselskabet "Grenen" havde allerede siden den 18. oktober 1908, ladet deres skib der besejlede ruten mellem Skagen og København, anløbe Anholt to gange ugentlig.

I et referat fra byrådsmødet i Grenaa møde den 21. september 1909, kan ses at sagen igen har været med på dagsordenen som punkt 16, og i referater står:

Postkort med dampskibet "Grenen" i Anholthavn

16. Henstilling fra A. Bilde om at tage under Overvejelse at rette Henvendelse om, at postruten Grenaa – Anholt bibeholdes.

Det vedtoges at anmode Formanden og Karl Petersen om som Deputation snarest muligt at rejse til København og der hos Ministeriet og Postvæsenet at søge at bidrage til, at Postruten til Anholt bibeholdes.

Men allerede inden at deputationen nåede at få foretræde for ministeriet og postvæsenet, kunne man i Grenaa avis den 25. september læse:

Postforbindelsen

Grenaa – Anholt ophører?

Grenaa Postkontor meddeler os i Dag, at det har faaet Ordre til at opsiges Kontrakten med Postføreren Grenaa - Anholt, hvorefter den nuværende Forbindelse skal ophøre fra Nyår.

Forhaabentlig lykkes det Grenaa Byraads Delegerede, Borgmesteren og Købmand Karl Petersen, der er afrejst til København for i Anledning af denne Sag og i Forbindelse med Kredsens Folketingsmand at søge Foretræde hos vedkommende Autoriteter, at faa forandret denne Bestemmelse, der ikke vil gavne Nogen, men kun være til Skade paa mange Omraader. Ikke alene vil Postens Besørgelse nemlig ikke blive billigere, men temmelig sikkert tværtimod – naar den først er overgaaet til Dampskibsselskabet – med Tiden

dyrere, men der er efter de hidtil gjorte Erfaringer usikker, idet Dampskibet, som tidligere meddelt, i den korte Tid, det har sejlet paa Anholt, har forsømt at anløbe Øen adskillige Gange, hvorimod den nuværende Baad stedse har betjent Ruten til Alles Tilfredshed.

Deputationen har, efter hvad vi erfarer, i Gaar, freddag, været hos Generalpostdirektøren, der meddelte at den kom en Dag for sent, idet Ordren til Opsigelsen af Kontrakten allerede var afsendt. Imidlertid lod det til – hedder det videre i en Meddelelse, der er sendt her til Byen, og som velvilligt er os overlade –, efter at Deputationen havde talt med Generalpostdirektøren om Sagen, at der maaske kunne ske en Forandring.

I Folketinget hvor Deputationen overværede Forsvarslovens Behandling, op søgte den Folketingsmand Pedersen-Nyskou, der blev meget forbauset ved at erfare den trufne Bestemmelse og lovede Dhrr. sin Assistance.

Forhaabentlig kommer der et godt Resultat ud heraf.

Deputationen kommer tilbage hertil i Morgen Aften.

og samme dag bringe Grenaa Folketidende også et stykke under overskriften:

Grenaa – Anholt

Som bekendt har der i længere Tid været Talt om at tage Postforbindelsen til Anholt bort fra Grenaa og overdrage Postbesørgelsen til Dampskibsselskabet "Grenen" der besørger Ruten København – Skagen. Nu bliver denne Plan til Virkelighed. Grenaa Postkontor har nemlig fra Generaldirektoratet for Postvæsenet faaet Meddelelse om, at Postbesørgelsen fra Nytaar er overdraget "Grenen", og Paalæg om fra samme Tid at opsiges Kontrakten med postfører Petersen, der i mange Aar har betjent Anholt-Ruten.

Fra Grenaa Side er vistnok gjort, hvad der gøres kan, for at bevare den gamle Forbindelse. Der har tidligere været rettet Henvendelse til Myndighederne herom, og netop i disse Dage er der paany en Deputation i København for om muligt at afværge Faren. Dette er altsaa desværre ikke lykkedes – fra Nytaar vil den regelmæssige Forbindelse mellem Grenaa og Anholt ophøre.

Så ifølge skrivelserne i de lokale aviser, ser det altså nu ud til at bestræbelserne for at bevarer den nuværende forbindelse Grenaa - Anholt er tabt, og at kontrakten mellem Generaldirekto-

ratet og Post Peter endegyldig er ophævet med virkning fra 31. december 1909.

Men den nye postrute nåede aldrig at blive iværksat, for pludselig den 13. oktober 1909 tager slaget om postforbindelsen en uventet drejning, da dampskibsselskabet GRENEN gik fallit og Kongen Foged gjorde arrest i selskabets to skibe "Grenen" og "Dania".

I følge bogen "Anholt- Øens postale og trafikale udvikling fra 1785-2017" lå "Dania" ellers klar til afgang mod Anholt fra København med både gods og passagerer, som i stedet måtte diageres over land til Grenaa og herfra til Anholt med Post Peter og "Anna Elisabeth".

En af årsagerne til konkursen var, at selskabet måtte aflyse ikke mindre end 15 planlagte anløb af Anholt, hvorefter fiskeeksporten måtte sendes med Post Peter og postbåden til Grenaa, og herfra videre med toget til Tyskland, som aftog langt over 90% af de ferske fisk der blev landet på Anholt.

Så dampskibet nåede altså aldrig at overtage postbefordringen til Anholt – og dog, for ifølge samme bog, dog uden at det er nævnt i de lokale aviser, blev postbåden "Anna Elisabeth" foranlediget af den strenge isvinter 1909 oplagt i Grenaa, og den 15. marts 1909 medtog "Grenen" derfor to omdirigerede sække med brevpost fra Skagen til Anholt, og ligeledes en postsæk fra Anholt til København.

Brevkortet på næste side er afsendt fra Skagen den 13. marts og ankomststemplet på Anholt den 18. marts 1909, er vist i bogen.

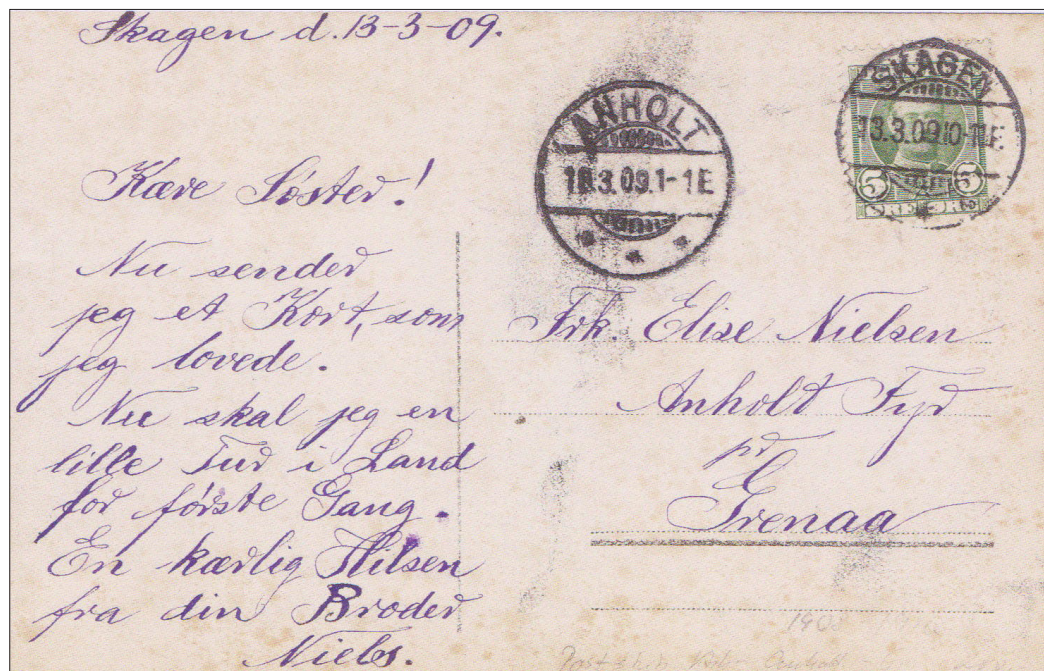
Opsigelsen af Post Peter trækkes tilbage

Dampskibsselskabet Grenens konkurs bevirker at Generaldirektoratet trækker opsigelsen af kontrakten med Post Peter tilbage, og Grenaa Avis bringer den 26. oktober en foreløbig bekendtgørelse under overskriften:

Grenaa – Anholt Ruten

En Nyhed, der vil glæde vore Læsere: Postfører Petersen har faaet Meddelelse om at fortsætte sin Rute som sædvanlig, og alt bliver saaledes ved det gamle.

og endelig den 29. november bringer samme avis en mere officiel meddelelse:

Postkort sendt fra Skagen til Anholt Fyr pr. Grenaa den 13/3 1909 og ankomststempellet Anholt den 18/3 1909 (foto fra bogen Anholt-Øens postale og trafikale udvikling fra 1785-2017)

Grenaa – Anholt Ruten bibeholdes.

Det herværende Postkontor har nu faaet Ordre til at tilbagekalde den skete Opsigelse med Postfører Petersen. Ruten vil altsaa fremtidig blive bibeholdt som nu.

Samme dag bringer Grenaa Folketidende et lidt længere indlæg om den samme glædelige nyhed under overskriften:

Ruten Grenaa – Anholt bevares

Det er nu definitivt afgjort, at da det Københavnske Dampskibsselskab ikke har kunnet opfylde sine Forpligtigelser, vil den hidtidige Postforbindelse mellem Grenaa og Anholt blive bevaret uforandret også efter Nytaar. Den til postfører Petersen sendte Opsigelse er taget tilbage, og alt vedbliver at gaa i den gamle Skure – en Ordning, der vil glæde Grenaa, og som Anholterne sikkert ogsaa i Længden vil være tilfreds med. Den hele Agitation for en anden Forbindelse var jo, som det synes, tilvejebragt ad kunstig Vej.

Efter dampskibsselskabet Grenens konkurs og efter at opsigelsen af Post Peter var trukket

tilbage, kunne Post Peter den 4. august 1910 fejre sit 25-års jubilæum på ruten Grenaa – Anholt, hvilket igen gav anledning til avisskriveri i Grenaa Folketidende:

Postfører Petersen

Modtoges, da han i Middags stod ind i Havnen, med Salut af Svizzerdamperen "Svava", ligesom en Del af Petersens Venner var mødt op for ønske ham til Lykke. Der var almindelig Flagning ved Havnen. I Aften afholdes hos Johansen en Festlighed til Ære for Jubilaren.

Og dagen efter den 5. august bragte samme afvis et referat fra festsaftenen der som nævnt blev afholdt i Johansens restaurant hvor Post Peter jo ogsaa havde "kontor" når han lå i havn i Grenaa.

Postfører Petersens jubilæum

Festmaaltidet for Postfører Petersen i Anledning af dennes 25 Aars Jubilæum formede sig som en smuk og i alle Maader vellykket Festlighed. Købm. Johs.

Jørgensen holdt Tale for Jubilaren, medens Snedkermester S. Bilde talte for hans Hustru og Købm. K. Petersen for hans Datter. To i Dagens Anledning forfattede Sange – signeret K. P. – blev afsunget. Som en Erindringsgave modtog Petersen fra det samlede Selskab et Guldur med Kæde, ledsaget af en Adresse. Under Festen indløb en Mængde Lykønskningstelegrammer. Der afsendtes telegrafiske Hilsner til fhv. Apoteker Hoffmeyer, fhv. Postmester Blechingberg, Distriktslægerne Thierry og Jensen – Mænd der alle har arbejdet for Opretholdelsen af postruten Grenaa – Anholt. Kl. 12 sluttede Festen med at Deltagerne fulgte Petersen ned til hans Skib.

Nyt rederi begynder at anløb Anholt

Den 1. juni 1911 påbegynder rederiet "Kattegat" med dampskibet "UNION" at anløbe Anholt på ruten Skagen- Sæby – København. Bestyrelsen for rederiet bestod bl.a. af købmand Christian Ibsen Fabricius i Skagen og Rasmus Stephansen fra Anholt.

Ruten blev betjent med den gammel udrangerede Svitser damper "SKANDINAVIEN" der var blevet omdøbt til "UNION".

"UNION" anløb Anholt to gange om ugen på turen Skagen – Sæby - Anholt – København, og i august ansøgte rederiet Postvæsenet om, at få overdraget postforbindelsen til Anholt fra 1. januar 1912, en ansøgning der blev stærkt anbefalet af Anholt sogneråd.

Fra Grenaa Handelsforenings side var modstanden mod at miste postforbindelsen og især handlen med øens beboere meget udbredt, og i denne anledning bragte Grenaa Avis den 5. september 1911, et længere interview med handelsforeningens formand købmand Edv. Hansen under overskriften

Anholt "Løs fra Grenaa"

Adskillige Bestræbelser har i Tidens Løb været udfoldet for at sønderrive Forbindelsen mellem Anholt og Grenaa. Fra de sidste Dage skal vi her nævne en Korrespondance til "Politiken". Efter at havde omtalt at damperen "Union" der et Par Gange om Ugen gaar fra København til Skagen, undervejs anløber Anholt hedder det i Korrespondancen:

Denne Damper er det store Spørgsmaal, der møder den fremmede overalt, hvor han kommer frem i dette

lille Samfund, der selv efter den store Havns Anlæg kun tæller noget over 200 Sjæle.

Hidtil har det kun staaet i Forbindelse med Omverden ved en Motorbaad der gaar to Gange ugentlig til Grenaa. Men alle Vegne hedder det nu paa Anholt: "Løs fra Grenaa". Først og fremmest ønsker man at faa sin Post direkte fra København og ikke helt om ad Djursland. De 8000 Kr. som postvæsenet betaler for Postbesørgelsen mellem Grenaa og Anholt vil sikre den nye Rute. "Vi vil ikke være stavnsbundne til Grenaa". For en halv Snes Aar siden købte vi vore Gaarde og Huse af Fideikommis'et som ejede Øen. Nu er vi frie og selvejende Mænd. Men hvorfor skal vi saa være afhængige af Grenaa? Vi maa betale mere for varer i Grenaa end i København. De maa gaa igennem et Par overflødige mellemmand og betale to Gange Fragt. Og vi kan faa langt mere for vore Produkter paa det store Marked i København end hos Købmændene i Grenaa.

Vi har forlagt Artiklen for den herværende handelsforenings Formand, Købmand Edv. Hansen, og spurgt om hans Mening om disse "Løs og fra Grenaa", Bestræbelser.

-Ja, det er jo ikke noget Nyt, her er Tale om, svarer Hr. Edv. Hansen; for et Aars Tid siden startedes Dampskibsselskabet "Grenen" til at besøge Trafikken paa Anholt, og ved en Slags Overrumpling fik det Generalpostdirektøren til at love det Subventionen for Postbesørgelsen. Selskabet, fik imidlertid ikke fat i Pengene, da de forinden var blevet hævet; det kunne ikke betale sig. Saa vidt jeg husker, gik det fallit, i al Fald havde det paadraget sig en Del Gæld.

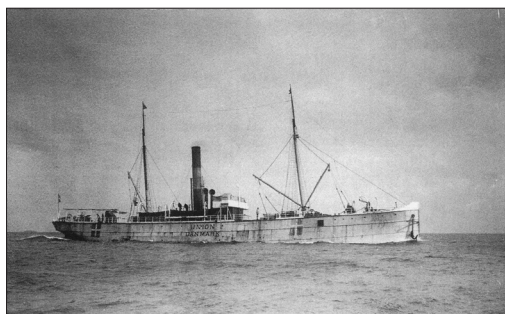
Nu er man altsaa atter ude efter Subventionen. Der er jo altid nogle utilfredse Sjæle, som vil prøve noget Nyt. Det bør dog bemærkes, at Anholt hører herunder med hensyn til retsvæsen, Apotek osv.

For Anholt vil det ikke blive nogen Fordel at skilles fra Grenaa. Hvad der herom staa i Artiklen, hører ingen Steder hjemme. At Varerne er dyrere, at der er overflødige mellemmand osv. – alt dette er jo kun paastande, som trænger til Bevis. Fiskerne paa Anholt kan udmærket godt faa deres Fisk afsat herfra, og ved Havnen er der jo ellers Røgeri osv. Forresten er der hos mange af Beboerne paa øen megen Tilfredshed med at de Varer, der faas fra Grenaa, det har jeg set adskillige Breve for. Det eneste man kan sige, er, at det er noget uretfærdigt, at Øen kun faar Post to Gange om Ugen, naar alle andre faar daglig. Men det

vilde jo blive en alt for urimelig Udgift med daglig Postforbindelse, I øvrigt hænder næsten aldrig, at Postbaaden ikke kan gaa ind i Anholt havn. "Grenen" maatte derimod tit gaa forbi i daarligt vejer.

Saa vidt Handelsforeningens Formand. Hans Udtalelser er jo i nøje overensstemmelse med de faktiske Forhold, og det er derfor at haabe, at de Folk, som nu atter er ude at fiske efter Subventionen ikke maa faa held med sig. I det store og hele vil Anholt ikke havde Fordel af at faa afbrudt Forbindelsen med Grenaa.

Men inden der kom en afklaring på rederiets ansøgning, standsede Skagen rederiet den 9. november sine betalinger, og i den forbindelse bringer Grenaa Folketidende allerede den 11. november denne betragtning af situationen:

Dampskibet "Union" (foto fra bogen Anholt - Øens postale og trafikale udvikling fra 1785-2017)

Anholt – Grenaa

Damperen "Union" der gaar paa ruten Skagen – Anholt – København, har for nogle dage siden indstillet sin Fart.

Efter Forlydende har "Union" sejlet med Underskud, og det skal være Grunden til Oplægningen.

Der arbejdes paa at faa "Union" erstattet med et nyt Dampskib, for hvilket der paa Skagen søges samlet en ny Kapital, da "Union"s Rederi derved forventes letter at faa den Koncession til Anholtpostens Besørgelse der nu indehaves af Postbaaden Grenaa -Anholt.

Med "Union"s Oplægning er et Afsnit af Bestræbelserne paa at faa Postruten Grenaa – Anholt afskaffet og erstattet med Forbindelsen København – Anholt afsluttet.

Hvorvidt Bestræbelserne vil lykkes, kan man ikke sige noget bestemt om endnu. Med da Spørgsmålet er af stor Interesse, har vi bedt Grosserer Karl Petersen om en udtalelse.

Hr. Petersen, det har beskæftiget sig meget med Spørgsmaalet, erindrede om de hidtil mislykkede Forsøg, der er gjort paa at holde en Anholt – København Rute oppe.

Sjælen i disse Bestræbelser har været Købmand Fabricius, Skagen, og Havnemester Olsen samme Sted. Den sidste har tidligere været Havnemester paa Anholt. Den forrige Damper "Grenen" gik det ogsaa galt med.

Det var en udrangeret Svitzerdamper, og den blev til sidst beslaglagt for Gæld. Hvis "Union" ogsaa har givet Underskud, kan man jo nok sige, at Sporene skræmmer.

- Hvordan staar Situationen efter dette, spørger vi.

Det siges, at Konsortiet har faaet Løfte om Postsubvention paa 8000 Kr. til Nytaar, saafremt de kunne skaffe en tidssvarende Damper. Det er vel det, der arbejdes paa.

- Er der nogen trang til en saadan Forbindelse.

Absolut ikke, Naturligvis er det for enkelte en Behagelighed at have en direkte Rute til København, men Anholterne som Helhed rejser ikke.

For et Par Aar siden fik vi fra 49 Mænd – det vil sige over Halvdelen af Vælgerne paa Anholt – Tilslutning til en Adresse om, at de ønskede at bevare Forbindelsen med Grenaa.

- Men Turisttrafikken som man vil søge at drage fra København over til Anholt?

Den faar ingen Betydning. Derimod er der en anden Ting, som betyder mere: De 155 Fiskefartøjer, som er hjemmehørende i Grenaa Tolddistrikt, og som fisker under Anholt, ligge ofte derovre i længere Tid. Hvis Forbindelsen med Grenaa ophører, vil dette sige, at de mange Fiskere bliver afskaarne fra at faa Familie – og Forretningsbreve hjemmefra.

Og som sagt: Anholtboerne er tilfredse med den nuværende Ordning, og de bruger ikke at tage Svipture til København.

Så ogsaa denne gang blev forbindelsen mellem Grenaa og Anholt og dermed ogsaa Post Peter reddet, og i samme avis bringes ogsaa den 27. oktober en meddelelse om at afgangstiden for postbåden mellem Grenaa og Anholt fra 1. november forandres til at båden går fra Grenaa og

Anholt om formiddagen, mod som hidtil om aftenen. En forandring som avisen skriver *"er en stor behagelighed for passagererne"*.

Begyndelsen til enden for Grenaa-Anholt og Post Peter

Selv om Grenaa-Anholt i første omgang blev reddet af, at *"Kattegat"* i november 1911 standse sine betalinger, så viste det sig kun at være en stakket frist.

For allerede den 1. april 1912 kunne man i Grenaa Avis læse, at der i Skagen var dannet et nyt selskab til at besejle ruten Skagen – Anholt – København.

Det skulle vise sig, at det var rederiet *"Kattegat"*, der efter sin betalingsstandsning, var blevet reetableret og havde fået tilført ny aktiekapital.

Anholt Sogneråd havde købt aktier for 2.000 kr. i det nye rederi. Premierløjtnant Herman Frederik (Fritz) Rostgaard von der Masse der havde indskudt 4.500 kroner i det tidligere rederi, måtte se at disse akter efter betalingsstandsningen var reduceret til 1.600 kroner, men de blev senere fulgt op af yderligere aktietegninger som en støtte til postdampskibsforbindelsen til og fra Anholt.

Den 29. april 1912 kom så meddelelsen i Grenaa Avis under overskriften:

Postforbindelsen Grenaa – Anholt ophører

Postforbindelsen til Anholt er fra 1. August d. A overdrager til Dampskibsselskaber "Kattegat", hvilket vil sige, at Posten til Anholt ikke mere skal gaa over Grenaa, men over København. Fra den nævnte Dato ophører altsaa Postforbindelsen Grenaa – Anholt. En beklagelig Kendsgerning!

Overdragelsen af postforbindelsen mellem Grenaa og Anholt til dampskibsselskabet *"Kattegat"*, gav selvfølgelig anledning til en del avis skrivelser, og Grenaa Folketidende skrev den 6. juni og igen den 7. juni:

Anholt – København

Den nye Rute begynder om 14. Dage. "Skandinavien" faar indsat ny Skrue.

Skagen – Anholt - København

Som meddelt i Gaar begynder Damperen "Union" – den tidligere Svitserdamper "Skandinavien" – tilhørende A/S "Kattegat" sin Rute Skagen – Anholt – København om 14 Dage. I Søndags gik den under fremtidige Fører, Kaptajn A. Thomsen, til Gøteborg for paa det derværende Skibsværft at blive forsynet med ny Skrue.

Damperen vil løbe to ugentlige Ture i sommertide, senere formentlig kun en Tur paa Skagen, men to Ture til Anholt om ugen. Fra 1. august overtager "Union" som bekendt, Postbesørgelsen til Anholt.

og ifølge Grenaa Avis den 20. juni gjorde Grenaa Byråd et sidste forsøg på at bibeholde forbindelsen mellem Grenaa og Anholt:

Ruten Grenaa – Anholt

Den 1. August ophører den Forbindelse, der i mange Aar to Gange ugentlig er besørget mellem Grenaa og Anholt af Postfører Petersen.

Der er dog en Mulighed for at bevare Forbindelsen med Øen, idet Postfører Petersen skal være villig til at fortsætte, om end med en mindre Baad, Saafremt der er tilstrækkelig Interesse derfor i Grenaa.

I Byraadets lukkede Møde i Tirsdags fremdrog Josiasen sagen, og det vedtoges at rette en Henvendelse til Handelsforeningen og Haandværkerforeningen om at interessere sig for sagen.

Generaldirektoratet for Postvæsenet indrykkede den 20. juli i Grenaa Folketidende denne meddelelse om den nye postforbindelse:

Postforbindelsen med Anholt

Fra den 1. August d. A. ophører Postforbindelsen mellem Grenaa og Øen Anholt.

Fra samme Tidspunkt befordres Posten til og fra Anholt med Dampskibet "Union", der sejler paa Ruten København – Anholt – Skagen, og hvis Fartplan vil findes optaget i "Rejselisten for Kongeriget Danmark" under Rute NT. 250.

Øens postadresse bliver fra 1. August Anholt.

Lokaltaksten kommer til anvendelse mellem København og Anholt, hvorimod den almindelige Takst bliver gældende mellem Grenaa og Anholt, ligesom mellem Anholt og det øvrige Land uden for København.

Lokalporto brevkort sendt fra Anholt til København den 5. september 1912

Generaldirektoratet for Postvæsenet, i Juli 1912.

Generaldirektoratets meddelelse i avisen resulterede 24. juli i et længere indlæg i Grenaa Avis om nedlæggelsen af forbindelsen Grenaa – Anholt:

Postforbindelsen Grenaa – Anholt

Ophører, som det vil vides, fra 1. August, fra hvilken Tid Posten Besørgelse er overdraget Dampskibet "Union":

En tidligere Krydstoldassistent i Grenaa Chr. Olsen, der som Havnemester blev forflyttet til Anholt, har været særlig virksom for at faa etableret en Dampskibsforbindelse Skagen – Anholt – København. Da han senere forflyttedes til Skagen, fortsatte han der Arbejder i Foreningen med nogle Skagenboere, og dette resulterede, som bekendt i, at Damperen "Grenen" indsattes på Ruten. Den 1. Oktober 1909 fik "Grenen" Kontrakt paa at overtage Postens Besørgelse paa Anholt fra 1. januar 1910, men allerede 13. Oktober 1909 blev Skibet beslaglagt af Kongens Foged for Gæld, hvorefter Kapt. Petersen, der havde faaet sin Opsigelse i Slutningen af September 1909, anmodedes om at fortsætte.

I fjord blev Dampskibsselskabet "Union" (det var nu "Kattegat") i hvilket Havnemester Olsen ogsaa var Aktionær, startet og dettes Skib sejlede i Fjor fra 1. Juni til midten af Oktober i Ruten Skagen – Anholt – København, hvorefter Selskabet gik fallit. Det er det samme Skib der nu overtager Øens Postbesørgelse fra 1. August.

Der er ikke noget at sige til, at Skagenboerne gerne vil have en Dampskibsforbindelse med København, men det er urimeligt, at det skal ske paa Grenaa Bys Bekostning. Og den Omstændighed, at en gammel Postforbindelse der siden 1885 er foregaaet tilfredsstillende over Grenaa, nu pludselig tages bort for at støtte en Dampskibsrute, som ikke kan undvære den Subvention, der ydes for Postens besørgelse, synes at tyde paa, at Trafikministeren, der jo er Folketingsmand for Skagen, har været genstand for Pres. Thi man kan ikke tænke sig, at Generaldirektoratet for Postvæsenet med de Erfaringer, dette har for Postens Besørgelse med Dampskibe, nu skulle være sindet at gøre endnu et Forsøg, hvis Resultat rimeligvis bliver ligesom de foregaaende.

Det er nemlig ringe sandsynlighed for, at den nye Rute selv med Subvention vil kunne betale sig. Men

selv om saa var, syntes det det dog ganske urimeligt at tage den gamle Forbindelse fra Grenaa, af hvilken Byen har haft megen Gavn. Baade Haandværkere og Handlende vil kunne fortælle, hvilket Tab de lider, naar postfarten til Anholt indstilles. En enkelt Bager sælger saaledes Brød for 5000 Kr. aarligt til Anholt, en anden for 2000 Kr., en slagter sælger kød for 3000 Kr. osv. Manufakturhandlerne og Kolonialhandlere har ogsaa deres Kundekreds paa den lille Ø. Hvad det betyder, at al Forbindelse med Anholt nu afbrydes, kan man let forestille sig. For Grenaakredsens Folketingsmand Hr. Pedersen-Nyskov havde det her været en Opgave, som han desværre har forsømt: at bevare for Grenaa, hvad vi har, thi vi kan daarligt undvære noget.

For Anholterne, der er vant til at regne med Grenaa-priser og med at Kapt. Petersener deres Kommissionær, vil den nye Ordning absolut ikke blive til Fordel. Thi priserne på Kød og andre Levnedsmidler en jo meget højere i København end her, og den nemme Adgang til at faa noget besørget er borte. Alligevel har Anholt Kommune indskudt 2000 Kr. i "Union". Man vil vide, at Kommunens Interesse i det nye Foretagende har sin aarsag i, at Sogneradsformanden er Svoger til Ejeren af Hotellet paa Øen, "Peder Paars", og at man gerne vil ophjælpe dette ved at forsøge at drage nogle Turister til Anholt. Men dette passer naturligvis ikke, thi 2000 Kr. er mange Penge for en Kommune paa i alt 200 Mennesker. Sæt, at Foretagendet ikke gaar og at Beløbet bliver reduceret paa samme maade, som Premierløjtnant v. d. Maases Aktier i Dampskibsselskabet "Union" paa 4500 Kr. der ved Fallitten reduceres til 1600 Kr.

Hvorom alting er: Det er urimeligt at borttage en gammel Forbindelse der har staaet sin Prøve Gennem mange Aar, til Fordel for en ny, af hvilken, hidtidige Forsøg hidtil hav været mislykkede. Ogsaa af den Grund, at den ikke kan ses at være til Gavn for andre end – Skagenboerne.

For Postfører Petersen, der nu staar med et Fartøj, der har kostet ham over 20.000 Kr. og som han selvfølgelig ikke kan realisere uden stort Tab, idet det jo er indrettet med Postfart for Øje, er Situationen helle ikke lystelig.

At slaget nu endegyldigt var tabt for både Post Peter og for den 27 år gamle postforbindelse Grenaa – Anholt fremgår klart af denne lille notits i Grenaa Folketidende fra den 30. juli 1912.

Hotel "Peder Paars" der var ejet af sognerådsformandens svoger.

Postbaaden til Anholt

afsejlede i Dag for sidste Gang fra Grenaa, da Ruten inddrages fra 1. August. Paa Havnepladsen havde der indfundet sig mange Tilskuere for at tage Afsked med postfører Petersen der har sejlet paa ruten i 27 Aar.

Afslutning

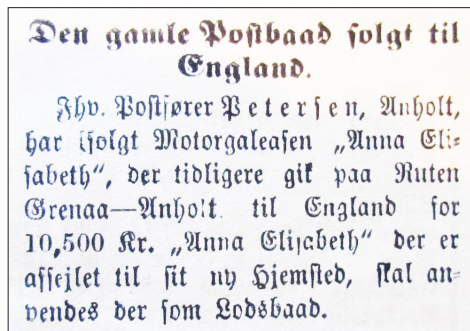
At forudsigelserne i Grenaa Avis den 24. juli om Post Peters store tab kom da ogsaa til at holde stik, hvilket ses i en lille notits i Grenaa Folketidende fra den 3. januar 1913, hvori står:

Den gamle Postbaad solgt til England

Fhv. Postfører Petersen, Anholt, har solgt Motorgaleasen "Anna Marie", der tidligere gik paa Ruten Grenaa – Anholt til England for 10.500 Kr. "Anna Marie" der er afsejlet til ny Hjemsted, skal anvendes der som Lodsbaad.

Om det var på grund af den megen uro der igennem flere år havde været omkring postfor-

bindelsen mellem Grenaa og Anholt, vides ikke. Men ud fra det brevmateriale, der findes sendt til Post Peter, tyder meget på, at han allerede en del år, før han ophørte med at besejle postruten Grenaa – Anholt, også havde etableret sig som fiskeeksportør.

Grenaa Folketidende den 3. januar 1913

Ting tager tid

At Post Peter var en institution, er der nok ingen tvivl om, for selv om Post Peter pr. 1. august 1912 ikke længere besejlede ruten Grenaa – Anholt, så er der flere eksempler på, at posten til Post Peter i den første tid efter ophøret, stadig var adresseret til Hr. Postfører P. Petersen, hvilket brevet herunder også viser, selv om det er afsendt næsten tre måneder efter at Post Peter ophørte med sejladsen.

Men at forudsigelserne i Grenaa Avis den 24. juli om, at den nye rute næppe ville kunne betale sig, kom da også til at holde stik. Da rederiet Kattegat allerede den 22. februar 1913 blev erklæret insolvent og indstillede den 13. marts efter kun 7 ½ måned sejladsen, og ruten blev den 15. marts overdraget til DFDS. Men det er en historie der må fortælles på et senere tidspunkt.

Anbefalet brev sendt fra H. Neumann, Fischkommissions-Geschäft i Eckernförde den 17/09 1909 til Hr. P. Petersen Baadfører Grenaa havn, pr Grenaa.

Brev af 1 vægtklasse sendt fra "København L via Skagen til Anholt 1912". Brevet der er først afstemplet med "KØBENHAVN L BRO Ila 7.10.12", herfra videre til København K hvor det er stemplet med "BRO Vi 1OMB-9.10.12" og ved en fejl kommet til København C, hvor det er afgangsstemplet med "BRO Va 17.10.12", for endelig at nå frem til København B hvorunder Anholt hørte. Her er brevet afstemplet med "BRO VI 3 OMB 17.10.12". Herefter er brevet sendt med dampskibet "Union" til Skagen, hvor det er transitstemplet med "SKAGEN BRO Ia 18.10.12" for endelig efter 12 dage at nå frem til Anholt, hvor det er ankomststemplet med "ANHOLT BRO Ia 19.10.12".

Brevet er frankeret som landsportobrev, selv om det kunne havde været sendt for 5 øre til lokalporto.

At forsendelser fra de 7½ måneder hvor "Union" sejlede på ruten København – Skagen – Anholt ikke er almindelige, kan ses af, at der til dato kun kendes 5-6 forsendelser.

Post Peter døde som tidligere nævnt den 30. august 1937 i en alder af 79 år, og ligger sammen med sin hustru og datter begravet på Anholt kirkegård.

Kilder:

Grenaa Avis 1885 -1912

Grenaa Folketidende 1885 -1912

<https://www2.statsbiblioteket.dk/>

mediestream/avis

Kopi af Byrådets korrespondance

Vedtægter og Forhandlinger vedrørende Grenaa

Købstads kommunale styrelse.

ANHOLT - Øens postale og trafikale udvikling fra 1785 – 2017 af Maria von der Maase Rockwell

Bendtsen og Mogens Pilemand Ottesen.

Samt eget materiale

Rettelser til første del af artiklen:

Post Peter døde ikke den 3. august 1937 men den 30. august 1937

I underteksten til brevkortet sendt fra Grenaa Jernbanestation er det fejlagtigt skrevet Hoffman Petersen og Co i stedet for Hofmann Hansen og Co.

Familiegravstedet på Anholt kirkegård